श्रीमद्गौतमगणधरदेवविरचिता

चैत्यभक्तिः ।

श्रीवर्धमानस्वामिनं प्रत्यक्षीकृत्य गौतमस्वामी जयतीत्यादिस्तुतिमाह—

हरिणीछंदः ।

जयति भगवान् हेमाम्भोजप्रचारविजृम्भिता—

वमरमुकुटच्छायोद्गीर्णप्रभापरिचुम्बितौ ।

कलुषहृदया मानोद्भ्रान्ताः परस्परवैरिणो

विगतकलुषाः पादौ यस्य प्रपद्य विशश्वसुः ॥१॥

टीका—जयति सर्वोत्कर्षेण वर्त्तते । कोसौ ? भगवान् इंद्रादीनां पूज्यः केवलज्ञानसंपन्नो वा । कथंभूतोऽसौ ? यस्य पादौ प्रपद्य प्राप्य । विशश्वसुः विश्वासं गताः । के ते ? परस्परवैरिणः अहिनकुलादयः । कथंभूताः ? कलुषहृदयाः क्रूरमनसः । मानोद्भ्रान्ताः मानेनाहंकारेण स्तब्धत्वेन उद्भ्रांताः यथावदात्मस्वरूपात्प्रच्याविताः । ते कथंभूताः सन्तो विशश्वसुः? विगतकलुषाः विनष्टक्रूरभावाः । किंविशिष्टो पादौ ? हेमाम्भोजप्रचारविजृम्भितौ हेमाम्भोजेषु सुवर्णमयपद्मेषु प्रचारः प्रकृष्टोऽन्यजनासंभवी चरणक्रमसंचाररहितश्चारो गमनं तेन विजृम्भितौ विलसितौ शोभितौ तेषां वा प्रचारो रचना 'पादन्यासे पद्मं सप्त पुरः पृष्ठतश्च सप्त' इत्येवंस्वरूपः तत्र विजृंभितौ प्रवृत्तौ विलसितौ वा । पुनरपि किंविशिष्टौ तावित्याह अमरेत्यादि—अमरा देवाः तेषां मुकुटानि तेषु छाया छायामणयः तत उद्गीर्णा निःसृता सा चासौ प्रभा च तया परिचुंबितौ संश्लिष्टौ आलिंगितौ ॥१॥

तदनु जयति श्रेयान्धर्मः प्रवृद्धमहोदयः

कुगतिविपथक्लेशाद्योसौ विपाशयति प्रजाः ।

परिणतनयस्यांगीभावाद्विविक्तविकल्पितं

भवतु भवतस्त्रातृ त्रेधा जिनेंद्रवचोऽमृतम् ॥२॥

टीका—तदन्वित्यादि । तस्माद्भगवन्नमस्कारादनु पश्चात् । जयति । कोसौ ? धर्मो नरकादिषु गतिषु पततः प्राणिनो धरतीति धर्म उत्तमक्षमादिलक्षणश्चारित्रस्वरूपो वा । कथंभूतः ? श्रेयान् अतिशयेन प्रशस्यः । पुनरपि कथंभूतः ? प्रवृद्धमहोदयः प्रकर्षेण वृद्धो वृद्धिं

गतो महान् उदयः स्वर्गादिपदप्राप्तिर्यस्मात्प्राणिनां । पुनरपि कथंभूतः ? योसौ धर्मः । प्रजाः लोकान् । विपाशयति पाशाद्विमोचयति । कथंभूतात्पाशादित्याह कुगतीत्यादि—कुत्सिता गतिः कुगतिः, विरूपकः पंथा विपथो मिथ्यादर्शनादिः, क्लेशो दुःखं, कुगतिश्च विपथश्च क्लेशश्च तत्तस्मात्तद्रूपादित्यर्थः । पूर्वार्धेन धर्मं नमस्कृत्योत्तरार्द्धेन जैनेन्द्रं वचो नमस्कुर्वन्नाह परिणतेत्यादि —विविधपर्यायरूपतया परिणमते यत्तत्परिणतं द्रव्यमुच्यते तत्र नयः परिणतनयो द्रव्यार्थिकनयः तस्य अंगीभावात् अप्रधानभावात् पर्यायार्थिकनयप्राधान्यादित्यर्थः । अथवा परिणतं परिणामस्तत्र नयः पर्यायार्थिकः तस्यांगीभावात्स्वीकारात् । विविक्तैर्गणधरदेवादिभिः विविक्तं वा विभिन्नं विकल्पितं अंगपूर्वादिभेदेन रचितं । यदि वा, विविक्तं विशुद्धं पूर्वापरविरोधदोषविवर्जितं यथाभवत्येव विकल्पितं रचितं । कथभूंतं तदस्त्वित्याह भवत इत्यादि । भवतः संसारात् । त्रातृ रक्षकं । भवतु संपद्यतां । कथं तद्व्यवस्थितमित्याह त्रेधेत्यादि । त्रेधा उत्पादव्ययध्रौव्यरूपैः अंगपूर्वाङ्गबाह्यरूपैर्वा त्रिभिः प्रकारैर्व्यवस्थितं यत् जिनेन्द्रवचोऽमृतं जिनेन्द्रवच एव अमृतं अमृतमिव अमृतं आप्यायकत्वात् । यथैव हि प्राणिनां देहदुःखापनेतृत्वेन अमृतं आप्यायकं तथा नारकादिमहादुःखपीडितानां तेषां तदपनेतृत्वेन आप्यायकत्वात्तद्वचोऽमृतमुच्यते ॥२॥

भगवदद्वचः स्तुत्वा ज्ञानं स्तोतुं तदन्वित्याद्याह—

तदनु जयताज्जैनी वित्तिः प्रभंगतरंगिणी
प्रभवविगमध्रौव्यद्रव्यस्वभावविभाविनी ।
निरुपमसुखस्येदं द्वारं विघट्य निरर्गलं
विगतरजसं मोक्षं देयान्निरत्ययमव्ययम् ॥३॥

टीका—तदनु तस्माज्जिनेंद्रवचननमस्कारादनु पश्चात् । जिनस्येयं जैनी । वित्तिः केवलज्ञानं । जयतात् मत्यादिज्ञानेभ्यः सर्वोत्कर्षेण वर्द्धतां । कथंभूतेत्याह प्रभंगेत्यादि । प्रभंगतरंगिणी प्रकृष्टाः प्रवृद्धाः वा भंगाः स्यादस्ति स्यान्नास्तीत्यादयः त एव तरंगाः कल्लोलास्ते विद्यंते यस्यां । ते हि सकलवस्तुगता ग्राह्यत्वेन तत्र वर्तंते, स्वरूपगतास्तु तादात्म्येनेति । पुनरपि कथंभूतेत्याह प्रभवेत्यादि । प्रभव उत्पादो विगमो विनाशो ध्रौव्यं स्थैर्यं तान्येव द्रव्याणां स्वभावाः तान्विभावयति प्रकाशयति इत्येवंशीला । इदं भगवदादिचतुष्टयं संस्तुतं सत्किं कुर्यादित्याह देयादित्यादि । देयात्कं ? मोक्षं । किं कृत्वा ? विघट्य । किं तत् ? द्वारं । कस्य ? निरुपमसुखस्य उपमायाः निष्क्रांतं । निरुपमं तच्च तत्सुखं च अनंतसुखं तस्य यद्द्वारं पिधायकं कपाटसंपुटस्थानीयं मोहनीयं कर्म तद्विघट्य वियोज्य । कथं विघट्य । निरर्गलं अर्गला अन्तरायः तस्याः निष्क्रांतं यथा भवत्येवं विघट्य । विघटितमपि हि द्वारं अर्गलासद्भावे नेष्टप्रदेशे प्रवेष्टुं

प्रयच्छति। कथंभूतं मोक्षं ? विगतरजसं रजो ज्ञानदृगावरणे सकलकर्माणि वा, विगतं विनष्टं रजो यत्र। निरत्ययं अत्ययो व्याधिः जरामरणे वा ततो निष्क्रांतं। अव्ययं अविनश्वरं ॥३॥

अर्हत्सिद्धाचार्योपाध्यायेभ्यस्तथा च साधुभ्यः।
सर्वजगद्वंद्येभ्यो नमोऽस्तु सर्वत्र सर्वेभ्यः ॥४॥

टीका—अर्हत्सिद्धेत्यादि। अर्हन्तश्च सिद्धाश्च आचार्याश्च उपाध्यायाश्च तेभ्यो नमोस्तु नमस्कारो भवतु। तथा च तथैव साधुभ्यो नमोस्तु। कथंभूतेभ्यः ? सर्वजगद्वंद्येभ्यः सर्वाणि च तानि जगन्ति च त्रयो लोकास्तेषां वंद्याः तेभ्यः। किं नियते क्षेत्रे नियतेभ्यः इत्याह सर्वत्र सर्वेभ्यः ॥४॥

पंचपरमेष्ठिनः सामान्येन नमस्कृत्य मोहादीत्यादिना अर्हतः पुनर्विशेषतः नमस्करोति, तेषां धर्मोपदेष्टृत्वेनोपकारकत्वात्—

मोहादिसर्वदोषारिघातकेभ्यः सदाहतरजोभ्यः।
विरहितरहस्कृतेभ्यः पूजार्हेभ्यो नमोऽर्हद्भ्यः ॥५॥

टीका—मोहो मोहनीयं स आदिर्येषां क्षुधादीनां ते च ते सर्वे दोषाश्च त एवारयोऽरिकार्यकारित्वात्। यथैव ह्यरयो दुखदा एवमेतेऽपि। तेषां घातकेभ्यः। सदाहतरजोभ्यः सदा सर्वकालं हते विनाशिते रजसी ज्ञानदृगावरणे यैः। विरहितरहस्कृतेभ्यः रहस्कृतमंतरायो विरहितं स्फेटितं रहस्कृतं यैः। पूजार्हेभ्य इन्द्राद्युपनीतां अतिशयवतीं पूजामर्हन्तीति पूजार्हास्तेभ्यो नमोऽर्हद्भ्यः ॥५॥

एवमर्हतो वंदित्वा तद्धर्मं वंदमानः क्षान्त्यार्जवादीत्याद्याह—

क्षान्त्यार्जवादिगुणगणसुसाधनं सकललोकहितहेतुं।
शुभधामनि धातारं वंदे धर्मं जिनेन्द्रोक्तम् ॥६॥

टीका—जिनेन्द्रोक्तं जिनेन्द्रप्रदिपादितं धर्मं उत्तमक्षमादिलक्षणं चारित्ररूपं वा वंदे। कथंभूतमित्याह क्षान्तीत्यादि। क्षान्तिः क्षमा, आर्जवमवक्रता ते आदिर्येषां। आदिशब्देन मार्दवसत्यशौचसंयमतपस्त्यागाकिंचन्यब्रह्मचर्याणि गृह्यन्ते। ते च ते गुणाश्च तेषां गणः समूहः सुशोभनं साधनं यस्य स तथोक्तस्तं। ननु चारित्रलक्षणधर्मस्य क्षान्त्यादिसुसाधनत्वं युक्तं न पुनरुत्तमक्षमादिलक्षणं तस्यैव तद्धेतुत्वविरोधात् इति चेत् न द्रव्यरूपाणां तेषां भावरूपक्षमादिहेतुत्वे भावरूपाणां च द्रव्यरूपक्षमादिहेतुत्वे विरोधासंभवात्। पुनरपि कथंभूतं ? सकललोकहितहेतुं सकलाश्च ते लोकाश्च प्राणिनः तेभ्यो हितं सुखं तद्धेतुश्च तस्य हेतुस्तं। शुभधामनि धातारं शुभं च तद्धाम च निर्वाणं तत्र धातारं स्थापयितारं ॥६॥

एवं जिनेन्द्रोक्तं धर्मं स्तुत्वा तद्वचनं स्तोतुमाह—

मिथ्याज्ञानतमोवृतलोकैकज्योतिरमितगमयोगि ।
सांगोपांगमजेयं जैनं वचनं सदा वंदे ॥७॥

टीका—मिथ्याज्ञानेत्यादि । मिथ्याज्ञानं विपरीतज्ञानं तदेव तमः तेन वृतः प्रच्छादितः स चासौ लोकश्च तस्यैकं अद्वितीयं ज्योतिः जीवाद्यशेषतत्त्वप्रकाशकत्वात् । अमितगमयोगि अमितोऽपरिमितः असंख्यातः च चासौ गमश्च अशेषार्थविषयं श्रुतज्ञानं तेन योगः संबंधः कार्यकारणभावलक्षणः श्रुतस्य तज्जनकत्वात् । यदि वा अमितगमोऽनंतावबोधः केवलज्ञानं तेन योगः तस्य तज्जनकत्वात् सोऽस्यास्तीति तद्योगि । सांगोपांगं अंगानि आचारादीनि उपांगानि पूर्ववस्तुप्रभृतीनि सह तैर्वर्तते इति सांगोपांगं । न जीयते एकान्तवादिभिरिति अजेयम् । शक्यार्थस्य अविवक्षितत्वादजय्यमिति न भवति । तदेवंविधं जैनं वचनं सदा वंदे जिनस्येदं जैनमित्यनेनेश्वरादिवचनव्यवच्छेदः । सदा इत्यनेन नियतकालविषयस्तुतिव्युदासः ॥७॥

भगवद्वचः स्तुत्वा तत्प्रतिमास्तद्वचनात्प्रसिद्धाः स्तोतुमाह—

भवनविमानज्योतिर्व्यंतरनरलोकविश्वचैत्यानि ।
त्रिजगदभिवंदितानां वंदे त्रेधा जिनेन्द्राणाम् ॥८॥

टीका—भवनेत्यादि । भवनानि च विमानानि च ज्योतिषश्च व्यंतराश्च नराश्च ज्योतिर्व्यन्तरनरास्तेषां लोका निवासस्थानानि । भवनविमानानि च ज्योतिर्व्यन्तरलोकाश्च तेषां विश्वचैत्यानि सर्वप्रतिमाः । केषां ? जिनेंद्राणां । कथंभूतानां ? त्रिजगदभिवंदितानां त्रिलोकाभिस्तुतानां । त्रेधा मनोवाक्कायैः वंदे ॥८॥

एवं चैत्यानि अभिनुत्य चैत्यालयानभिनवितुं भुवनत्रयेत्याद्याह—

भुवनत्रयेऽपि भुवनत्रयाधिपाभ्यर्च्यतीर्थकर्तॄणां ।
वंदे भवाग्निशान्त्यै विभवानामालयालीस्ताः ॥९॥

टीका—आलयालीर्वंदे । क्व याः ? भुवनत्रयेपि । अपिः आलयालीत्यस्यानन्तरं द्रष्टव्यः । न केवलं चैत्यानि किं त्वालयालीरपि वंदे । केषां ? भुवनत्रयाधिपाभ्यर्च्यतीर्थकर्तॄणां भुवनानां त्रयं तस्याधिपाः स्वामिनः देवेन्द्रनरेन्द्रधरणेन्द्रास्तैरभ्यर्च्याः पूज्यास्ते च ते तीर्थकराश्च तेषां । विभवानां विनष्टसंसाराणां । आलयानां जिनगृहाणां आल्यः पंक्तयः । ता भुवनत्रयसंबंधित्वेन प्रसिद्धाः । किमर्थं वंदे ? भवाग्निशान्त्यै भवः संसारः स एवाग्निः बहुप्रकारदुःखसंतापहेतुत्वात् । तस्य शान्तिः शमनं विध्यापनं विनाशस्तस्यै ॥९॥

इतीत्यादिना स्तुतार्थमुपसंहृत्य स्तोता स्तुतेः फलं याचते—

इति पंचमहापुरुषाः प्रणुता जिनधर्मवचनचैत्यानि ।

चैत्यालयाश्च विमलां दिशन्तु बोधिं बुधजनेष्टां ॥१०॥

टीका—इति एवमुक्तप्रकारेण पंचमहापुरुषाः पंचपरमेष्ठिनः । प्रणुताः स्तुताः । न केवलमेते, जिनधर्मवचनचैत्यानि चैत्यालयाश्च । ते सर्वे प्रणुताः संतः किं कुर्वन्तु ? दिशन्तु प्रयच्छंतु । कां बोधिं सम्यग्दर्शनज्ञानचारित्रप्राप्तिं । किंविशिष्टां ? विमलां निर्मलां क्षायिकीं । पुनरपि किंविशिष्टां ? बुधजनेष्टां बुधजना गणधरदेवादयस्तेषामिष्टामभिप्रेताम् ॥१०॥

इदानीं कृत्रिमाकृत्रिमधर्मोपेततया जिनप्रतिमाः स्तोतुमकृतानीत्याद्याह—

अकृतानि कृतानि चाप्रमेयद्युतिमंति द्युतिमत्सु मंदिरेषु ।
मनुजामरपूजितानि वंदे प्रतिबिंबानि जगत्त्रये जिनानाम् ॥११॥

टीका—वंदे । कानि ? प्रतिबिंबानि । केषां ? जिनानां अर्हतां । क्व ? जगत्रये त्रिभुवने । द्युतिमत्सु मंदिरेषु प्रचुरप्रभासमन्वितचैत्यालयेषु स्थितानि । कथंभूतानि ? अकृतानि बुद्धिमन्निमित्तव्यापाराजन्यानि । कृतानि च तद्व्यापारजन्यानि च । अप्रमेयद्युतिमंति प्रचुरतरप्रभायुक्तानि । मनुजामरपूजितानि इन्द्रचक्रवर्त्यादिलोकपूजितानि ॥११॥

द्युतिमंडलभासुराङ्गयष्टीः प्रतिमा अप्रतिमा जिनोत्तमानाम् ।
भुवनेषु विभूतये प्रवृत्ता वपुषा प्रांजलिरस्मि वंदमानः ॥१२॥

टीका—द्युतिमंडलेत्यादि । प्रांजलिः प्रबद्धांजलिः अस्मि भवामि । किं कुर्वाणो ? वंदमानः । काः ? प्रतिमाः । किंविशिष्टाः ? अप्रतिमाः अनुपमाः । केन ? वपुषा तेजसा स्वरूपेण वा । पुनरपि कथंभूताः ? द्युतिमंडलभासुरांगयष्टीः द्युतिमंडलं प्रभामंडलं तेन भासुरा दीप्ताः अंगयष्टिः यासां यष्टिरिव यष्टिः संसारमहार्णवे पततामवष्टंभहेतुत्वादंगमेव यष्टिः । भुवनेषु त्रिषु प्रवृत्ताः प्रसृताः जिनोत्तमानां अर्हतां । किमर्थं ता वंदमानः प्रांजलिरस्मि ? विभूतये अर्हदादिविशिष्टपदप्राप्तये अथवा उत्कृष्टपुरुषार्थवती विशिष्टा भूतिः विशिष्टेषु वरप्रदेशेषु भूतिः प्रादुर्भावो यस्याः सा । कासौ ? विभूतिः पुण्यावाप्तिस्तस्यै ॥१२॥

विगतायुधविक्रियाविभूषाः प्रकृतिस्थाः कृतिनां जिनेश्वराणां ।
प्रतिमाः प्रतिमागृहेषु कान्त्याप्रतिमाः कल्मषशान्तयेऽभिवंदे ॥१३॥

टीका—विगतायुधेत्यादि । अभिवंदे अभिमुखीभूय स्तुवे । काः ? प्रतिमाः । किंविशिष्टाः ? अप्रतिमाः अतुल्याः । कया ? कान्त्या । क्व व्यवस्थिताः ? प्रतिमागृहेषु चैत्यालयेषु । पुनरपि कथंभूताः ? विगतायुधविक्रियाविभूषाः आयुधं प्रहरणं, विक्रिया विकारः, विविधा विशिष्टा वा भूषा अलंकारो विगता एता यासु । इत्थंभूताश्च ताः प्रकृतिस्थाः स्वरूपस्थाः । केषां प्रतिमाः ? जिनेश्वराणां । किंविशिष्टानां ? कृतिनां कृतं पुण्यं शुभायुर्नामगोत्रलक्षणं विद्यते

येषां ते कृतिनः तेषां। किमर्थं अभिवंदे ? कल्मषशान्तये कल्मषं पापं तस्य शान्तये विनाशाय ॥ १३॥

कथयन्ति कषायमुक्तिलक्ष्मीं परया शांततया भवान्तकानाम्।
प्रणमाम्यभिरूपमूर्तिमंति प्रतिरूपाणि विशुद्धये जिनानाम् ॥१४॥

टीका—कथयंतीत्यादि। प्रणमामि। कानि ? प्रतिरूपाणि प्रतिबिंबानि। कथंभूतानि ? अभिरूपमूर्तिमन्ति अभि समंताद् रूपं यस्याः सा चासौ मूर्तिश्च स्वरूपं सा विद्यते येषां। पुनरपि कथंभूतानि ? कथयन्ति सन्ति। कां ? कषायमुक्तिलक्ष्मीं कषायाणां मुक्तिरभावः तस्याः लक्ष्मीः संपत्तिः तस्यां वा सत्यां लक्ष्मीरन्तरंगा बहिरंगा च विभूतिः। कया ? परया शांततया परमोपशांतमूर्त्या। केषां प्रतिरूपाणि ? जिनानां। किंविशिष्टानां ? भवान्तकानां ? भवः संसारः तस्य अंतका विनाशकाः। किमर्थं प्रणमामि ? विशुद्धये कर्ममलप्रक्षालनाय ॥१४॥

यदिदमित्यादिना स्तोता स्तुतेः फलं प्रार्थयते—

यदिदं मम सिद्धभक्तिनीतं सुकृतं दुष्कृतवर्त्मरोधि तेन।
पटुना जिनधर्म एव भक्तिर्भवताज्जन्मनि जन्मनि स्थिरा मे ॥१५॥

टीका—यत्सुकृतं पुण्यं सिद्धभक्तिनीतमिदं सिद्धानां जगत्त्रये प्रसिद्धानां अर्हत्प्रतिबिंबानां भक्तिस्तस्या नीतं प्रापितं उपढौकितं मम। कथंभूतं ? दुष्कृतवर्त्मरोधि दुष्कृतं पापं तस्य वर्त्मा मार्गोऽप्रशस्तमनोवाक्कायलक्षणः तद्रुणद्धीत्येवंशीलं। तेन सुकृतेन। पटुना समर्थेन। भक्तिः। स्थिरा अविचला। मे जिनधर्म एव भवताद्भवतु। कदा ? जन्मनि जन्मनि भवे भवे ॥१५॥

चतुर्णिकायामरसम्बन्धित्वेन तिर्यग्लोकसंबंधित्वेन च जिनचैत्यस्तवनार्थं अर्हतामित्याद्याह-

अर्हतां सर्वभावानां दर्शनज्ञानसंपदाम्।
कीर्तयिष्यामि चैत्यानि यथाबुद्धि विशुद्धये ॥१६॥

टीका—कीर्तयिष्यामि स्तोष्ये। कानि ? चैत्यानि प्रतिबिंबानि। केषां। अर्हतां। किंविशिष्टानां ? सर्वभावानां सर्वे निःशेषा भावाः पदार्थाः विषयो येषां। अथवा सर्वः परिपूर्णो भावश्चारित्रपरिणामः परमौदासीन्यलक्षणः येषां। पुनरपि कथंभूतानां ? दर्शनज्ञानसंपदां दर्शनज्ञानयोः क्षायिकरूपयोः संपद्येषां तयोर्वा सतोः संपत्समवसरणादिविभूतिर्येषां। कथं तानि कीर्तयिष्यामि ? यथाबुद्धि स्वमतिविभवानतिक्रमेण। किमर्थं ? विशुद्धये कर्ममलप्रक्षालनाय ॥ १६॥

श्रीमद्भावनवासस्थाः स्वयंभासुरमूर्तयः।
वंदिता नो विधेयासुः प्रतिमाः परमां गतिम् ॥१७॥

टीका—श्रीमदित्यादि । विधेयासुः क्रियासुः । काः ? प्रतिमाः । कां ? परमां गतिं मुक्तिं । नोऽस्माकं । किंविशिष्टाः ? वंदिताः सत्यः । पुनरपि किंविशिष्टाः ? श्रीमद्भावनवास्थाः भवनेषु भवा भावनाः देवाः तेषां वासाः श्रीमंतश्च ते भावनवासाश्च तत्र तिष्ठंति इति तत्स्थाः । स्वयंभासुरमूर्तयः स्वयं स्वभावेन भासुरा दीप्ता मूर्तिः स्वरूपं यासां ॥१७॥

यावंति सन्ति लोकेऽस्मिन्नकृतानि कृतानि च ।
तानि सर्वाणि चैत्यानि वंदे भूयांसि भूतये ॥१८॥

टीका—यावन्तीत्यादि । यावंति यत्परिमाणानि । संति विद्यते । लोकेऽस्मिन् तिर्यग्लोकेऽकृतानि कृतानि च । तानि भूयांसि प्रचुरतराणि चैत्यानि सर्वाणि वंदे । भूतये विभूत्यर्थं ॥१८॥

ये व्यंतरविमानेषु स्थेयांसः प्रतिमागृहाः ।
ते च संख्यामतिक्रान्ताः सन्तु नो दोषविच्छिदे ॥१९॥

टीका—ये व्यंतरेत्यादि । ये प्रतिमागृहाः प्रतिमाश्च गृहाश्च प्रतिमानां वा गृहाः स्थेयांसोऽतिशयेन स्थिराः सर्वदावस्थायिनः । क्व । व्यंतरविमानेषु—व्यंतरान् विशेषेण मानयन्तीति व्यंतरविमानानि व्यंतरनिवासास्तेषु । ते च तेऽपि संख्यामतिक्रान्ताः असंख्याताः । सन्तु भवन्तु । नोऽस्माकं । दोषशान्तये रागाद्युपरमाय ॥१९॥

ज्योतिषामथ लोकस्य भूतयेऽद्भुतसंपदः ।
गृहाः स्वयंभुवः सन्ति विमानेषु नमामि तान् ॥२०॥

टीका—ज्योतिषामित्यादि । अथ व्यंतरविमानसंबंधिप्रतिमागृहस्तवनानन्तरं ज्योतिषां लोकस्य संबंधिषु विमानेषु ये गृहा सन्ति । कस्य ? स्वयंभुवोऽर्हतः । कथंभूताः ? अद्भुतसंपदः अद्भुता आश्चर्यावहा संपद्विभूतिर्येषां । नमामि तान् । किमर्थं ? विभूतये विभूतिनिमित्तं ॥२०॥

वंदे सुरतिरीटाग्रमणिच्छायाभिषेचनम् ।
याः क्रमैरेव सेवन्ते तदर्च्चाः सिद्धिलब्धये ॥२१॥

टीका—वन्दे इत्यादि । वंदे । काः ? तदर्च्चाः ताश्च ता वैमानिकदेवसंबंधिन्यः अर्च्चाश्चप्रतिमाः । किं कुर्वन्ति ? याः सेवन्ते । किं तत् ? सुरतिरीटाग्रमणिच्छायाभिषेचनम् सुरा वैमानिका देवा इह गृह्यन्ते ततोऽन्येषां प्रागेवोक्तत्वात् तेषां तिरीटानि त्रिशिखरमुकुटानि तेषां अग्राणि तत्र मणयः । यदि वा अग्राः प्रधानभूताः ते च ते मणयश्च तेषां छाया दीप्तयः ताभिरभिषेचनं स्नपनं । कैः ? क्रमैरेव चरणैरेव । सर्वदा ते तत्पादेषु प्रणतोत्तमांगा इत्यर्थः । किमर्थं वंदे ? सिद्धिलब्धये मुक्तिप्राप्तये ॥२१॥

इतीत्यादिना स्तुतेः स्तोता फलं प्रार्थयते—

इति स्तुतिपथातीतश्रीभृतामर्हतां मम ।
चैत्यानामस्तु संकीर्तिः सर्वास्रवनिरोधिनी ॥२२॥

टीका—इत्येवमुक्तप्रकारेण यासौ संकीर्तिः संकीर्तनं स्तुतिः । केषां ? चैत्यानां । केषां संबंधिनां चैत्यानां । अर्हतां । किंविशिष्टानां ? स्तुतिपथातीतश्रीभृतां स्तुतेः पंथा मार्गः तमतीता सा चासौ श्रीश्च इन्द्रादिभिरपि या स्तोतुमशक्या अंतरंगा बहिरंगा च श्रीः तां बिभ्रति ये तेषां संकीर्तिः । मम सर्वास्रवनिरोधिनी अस्तु मुक्तिप्रदा भवत्वित्यर्थः ॥२२॥

स्कंदछन्दः ।

अर्हन्महानदस्य त्रिभुवनभव्यजनतीर्थयात्रिकदुरित—
प्रक्षालनैककारणमतिलौकिककुहकतीर्थमुत्तमतीर्थम् ॥२३॥

टीका—अर्हन्महानदस्येत्यादि । उत्तमतीर्थं दुरितं व्यपहरतु इति संबंधः । कस्य तीर्थं ? अर्हन्महानदस्य—महांश्चासौ नदश्च महानदः अर्हन्नेव महानदोऽर्हन्महानदः तस्य । पूर्वप्रवृत्तसरित्प्रवाहविपरीतप्रवाहो हि नदो भवति अर्हन्नपि पूर्वप्रवृत्तसंसारसरित्प्रवाहविपरीतप्रवाहत्वान्नद इत्युच्यते । भगवता च नदेन तुल्योऽन्यो नदो न संभवति ततो विशिष्टगुणोपेतत्वादिति महानद इत्युच्यते । तदेवास्य ततो विशिष्टगुणोपेतत्वं तत्तीर्थस्येतरतीर्थाद्विशिष्टत्वप्रदर्शनद्वारेण दर्शयति उत्तमतीर्थं—तीर्यते संसारसरिद्येन तत्तीर्थं द्वादशांगचतुर्दशपूर्वांगलक्षणं भगवतो मतं, उत्तममसाधारणं तच्च तत्तीर्थं च । कथमस्योत्तमत्वमिति चेत् अतिलौकिककुहकतीर्थं यतः, लोके भवं लौकिकं आश्चर्यप्रधानं दंभप्रधानं च कुहकतीर्थं अतिक्रान्तं लौकिकं कुहकतीर्थं येन । यत्तीर्थं भवति तत्तीर्थं यात्रिकाणां पृथ्वीतलवर्तिनां कतिपयानां किल दुरितस्य शरीरमलस्य च प्रक्षालनकारणं भवति इदं त्वर्हन्महानदस्योत्तमतीर्थं त्रिभुवनवर्तिनां भव्यजनानां तीर्थयात्रिकाणां दुरितस्य पापकर्मणः प्रक्षालने स्फेटने एकमद्वितीयं कारणं ॥२३॥

ननु तीर्थः प्रतिदिनं वहत्प्रवाहो भवति स चात्र न भविष्यतीत्याह—

लोकालोकसुतत्त्वप्रत्यवबोधनसमर्थदिव्यज्ञान—
प्रत्यहवहत्प्रवाहं व्रतशीलामलविशालकूलद्वितयम् ॥२४॥

टीका—लोकालोकेत्यादि । लोकश्च अलोकश्च तयोः शोभनं तत्त्वं स्वरूपं शोभनानि वा तत्त्वानि जीवादीनि तस्य तेषां वा प्रति समन्तात् प्रत्येकं वा अवबोधनं परिच्छित्तिः तत्र समर्थानि च तानि दिव्यज्ञानानि च केवलज्ञानानि मत्यादिसम्यग्ज्ञानानि वा तान्येव प्रत्यहं

प्रतिदिनं वहत्प्रवाहो यत्र । तर्हि कूलद्वयं तीर्थे भवति तदत्र न भविष्यतीत्याह व्रतशीलामलविशालकूलद्वितयं—व्रतानि पंच शीलानि अष्टादशसहस्रसंख्यानि तान्येव अमलं निर्दोषं विशालं विस्तीर्णं कूलद्वितयं तटद्वयं यस्य ॥२४॥

नन तीर्थं राजहंसैर्मनोज्ञघोषेण सिकतासमूहेन च शोभां बिभर्ति न चेदं तथा भविष्यतीत्याह—

शुक्लध्यानस्तिमितस्थितराजद्राजहंसराजितमसकृत् ।
स्वाध्यायमंद्रघोषं नानागुणसमितिगुप्तिसिकतासुभगम् ॥२५॥

टीका—शुक्लध्यानेत्यादि—शुक्लध्यानान्येव स्तिमितं स्थिरं यथाभवत्येवं स्थिता राजन्तः शोभमानाः राजहंसा गणधरदेवादयस्तैः राजितं शोभितं । असकृत् सर्वदा । स्वाध्यायमंद्रघोषं शोभनो लाभपूजाख्यातिवर्जितः आध्यायः पाठः स्वाध्यायः स एव मंद्रो मनोज्ञो घोषो नादो यत्र । नानागुणाश्चतुरशीतिलक्षगुणास्ते च समितयश्च पंच गुप्तयश्च तिस्रः ता एव सिकतास्ताभिः सुभगं मनोज्ञम् ॥२५॥

अथोच्यते तीर्थमावर्तपुष्पितलतातरंगोपेतं भवति तदुपेतत्वं चात्र न भविष्यतीत्याह—

क्षान्त्यावर्तसहस्रं सर्वदयाविकचकुसुमविलसल्लतिकम् ।
दुःसहपरीषहाख्यद्रुततररंगत्तरंगभंगुरनिकरम् ॥२६॥

टीका—क्षान्त्यावर्तेत्यादि । क्षांतयः क्षमाः सहिष्णुतास्ता एव आवर्तसहस्राणि यत्र । सर्वदयाविकचकुसुमविलसल्लतिकं—सर्वेषु प्राणिषु दया सर्वदया सैव विकचकुसुमविलसल्लतिका यत्र । विकचानि विकसितानि च तानि कुसुमानि च तैर्बिलसन्त्यश्च ताः लतिकाश्च । दुःसहपरीषहाख्यद्रुततररंगत्तरंगभंगुरनिकरं—दुःखेन महता कष्टेन सह्यन्ते इति दुःसहाः ते च ते परीषहाख्याश्च परीषह इताख्या संज्ञा येषां क्षुत्पिपासादीनां त एव द्रुततराः शीघ्रतरा रंगत्तरंगा रंगन्तस्तिर्यक्प्रसरन्तस्ते च ते तरंगाश्च तेषां भंगुरो विनश्वरो निकरः संघातो यत्र ॥२६॥

ननु फेनशैवलकर्दममकरविवर्जितं तीर्थं भवति सेव्यं, इदं च तद्विवर्जितं न भविष्यतीत्याह —

व्यपगतकषायफेनं रागद्वेषादिदोषशैवलरहितं ।
अत्यस्तमोहकर्द्दममतिदूरनिरस्तमरणमकरप्रकरम् ॥२७॥

टीका—व्यपगतेत्यादि—व्यपगतकषायफेनं कषाया एव फेनः स्वच्छात्मस्वरूपस्य कालुष्यहेतुत्वात् विशेषेण अपगतो नष्टः स यत्र यस्माद्वा । रागद्वेषादिदोषशैवलरहितं रागद्वेषौ आदिर्येषां मोहादीनां ते च ते दोषाश्च त एव शैवलो व्रतिनां पातनहेतुत्वात् स्वच्छात्मस्वरूपजलस्य कालुष्यकारणत्वाच्च, तै रहितं । अत्यस्तमोहकर्दमं—अत्यस्तो मोह

एवकर्द्दमः स्वपरपरिच्छेदकस्य जीवस्वरूपस्वच्छजलस्य व्यामोहलक्षणकालुष्यकारणत्वात् मोहकर्दमो येन स अत्यस्तमोहकर्दमः। अतिदूरनिरस्तमरणमकरप्रकरं मकराणां प्रकरोऽविच्छिन्नः संततिविशेषो मरणान्येव मकरप्रकरः शरीराद्यपायहेतुत्वात्, अतिदूरं निरस्तो निक्षिप्तो मरणमकरप्रकरो निर्वाणप्राप्तिहेतुत्वाद्येन तत्तथोक्तं ॥२७॥

अथोच्यते तीर्थमनेकप्रकारपक्षिशब्दपुलिनजलावरोधजलनिर्गमधर्मैरुपेतं शोभां बिभर्ति, इदं तु तथा न भविष्यतीत्यत्राह—

ऋषिवृषभस्तुतिमंद्रोद्रेकितनिर्घोषविविधविहगध्वानम्।
विविधतपोनिधिपुलिनं सास्रवसंवरणनिर्जरानिःस्रवणम् ॥२८॥

टीका—ऋषिवृषभेत्यादि—ऋषीणां वृषभाः गणधरदेवादयः, स्तुतिरूपाणि मन्द्राणि मनोज्ञानि उद्रेकितानि उत्कटशब्दितानि तानि च निर्घोषाश्च शास्त्रपाठाः स्तुतिमंद्रोद्रेकितनिर्घोषाः, ऋषिवृषभाणां स्तुतिमन्द्रोद्रेकितनिर्घोषास्त एव विविधा नाना प्रकारा विहगध्वानाः पक्षिशब्दाः यत्र। विविधतपोनिधिपुलिनं—विविधानि च बहुप्रकाराणि तपांसि निधीयंते येषु ते विविधतपोनिधयो मुनिवराः त एव पुलिनं संसारसरित्प्रवाहे प्रवहतां तदुत्तरणस्थानं यत्र। सास्रवसंवरणनिर्जरानिःस्रवणं—आस्रवणं आस्रवः कर्मागमनं तस्य संवरणं निवारणं यथा प्रविशतो जलस्य अवरोध इति, निर्जरा उपात्तकर्मणां निर्जरणं सैव निःसरणं यथोपात्तस्य जलस्य निर्गमः इति, आस्रवसंवरणं च निर्जरानिःस्रवणं च ताभ्यां सह वर्तते इति सास्रवसंवरणनिर्जरानिःस्रवणं ॥२८॥

गणधरचक्रधरेन्द्रप्रभृतिमहाभव्यपुंडरीकैः पुरुषैः।
बहुभिः स्नातं भक्त्या कलिकलुषमलापकर्षणार्थममेयम् ॥२९॥

टीका—गणधरेत्यादि। तदित्थंभूतं तीर्थं पुरुषैर्बहुभिः स्नातं स्नान्त्यस्मिन्निति स्नातं। किंविशिष्टैस्तैः ? गणधरचक्रधरेन्द्रप्रभृतिमहाभव्यपुण्डरीकैः—गणधराश्च चक्रधराश्च इन्द्राश्च ते प्रभृतय आद्याः येषां ते च ते महान्तश्च ते भव्यपुण्डरीकाश्च भव्यानां प्रधानाः, यदि वा महाभव्याश्च ते पुण्डरीकाश्चेति विग्रहः तैः। कया स्नातं ? भक्त्या। किमर्थं ? कलिकलुषमलापकर्षणार्थं—कलौ दुःषमकाले कलुषं कर्म यदुपार्जितं तदेव मलं आत्मस्वरूपप्रच्छादकत्वात्तस्यापकर्षणार्थं स्फेटनार्थं। अमेयं महत् ॥२९॥

अवतीर्णवतः स्नातुं ममापि दुस्तरसमस्तदुरितं दूरम्।
व्यपहरतु परमपावनमनन्यजय्यस्वभावभावगभीरम् ॥३०॥

टीका—तत्तीर्थं ममापि दुस्तरसमस्तदुरितं दुस्तरं अनवगाह्यपारं तच्च तत्समस्तं च निरवशेषं दुरितं च कर्म दूरमपुनरावृत्तं यथा भवत्येवं। व्यपहरतु विशेषेण निर्मूलतोऽपहरतु

स्फेटयतु । किंविशिष्टस्य मम ? अवतीर्णवतः तीर्थे अनुप्रविष्टस्य । किमर्थं ? स्नातुं—कर्ममलं प्रक्षालयितुं । किंविशिष्टं तीर्थं ? परमपावनं परमं सर्वाधिनायकत्वात्, पावनं सर्वदोषापहारकत्वात् । अनन्यजय्यस्वभावभावगभीरं—अन्यैः परवादिभिः जेतुं शक्या अन्यजय्या न अन्यजय्या अनन्यजय्याः स्वभावाः स्वरूपाणि येषां ते च ते भावाश्च जीवादयः तैर्गभीरं अगाधं ॥३०॥

पृथ्वीछन्दः ।

अताम्रनयनोत्पलं सकलकोपवह्नेर्जया—
त्कटाक्षशरमोक्षहीनमविकारतोद्रेकतः ।
विषादमदहानितः प्रहसितायमानं सदा
मुखं कथयतीव ते हृदयशुद्धिमात्यन्तिकीम् ॥३१॥

टीका—जिनेन्द्ररूपं पुनात्विति संबंधः । यत्र रूपे मुखं कथयतीव प्रकटयतीव । ते तव । हृदयशुद्धिं हृदयं चित्तं ज्ञानमित्यर्थः तस्य शुद्धिं निर्मलतां प्रतिबंधकहानिं । किंविशिष्टां ? आत्यन्तिकीं अन्तमतिक्रान्तः कालः अत्यन्तः तस्मिन्भवां क्षायिकत्वेन हि तद्विशुद्धेर्न कदाचिदंतो भवति । कथंभूतं मुखं ? अताम्रनयनोत्पलं—ईषत्ताम्रं अताम्रं ते च ते नयने च ते एव उत्पले यत्र उत्पलशब्देनात्र उत्पलपत्रे गृह्येते । समुदायेषु हि वृत्ताः शब्दा अवयवेषु वर्तन्ते इत्यभिधानात् । कुतो हेतोः ? कोपावेशात्ते अताम्रे भविष्यतः इत्याह सकलकोपवह्नेर्जयात्—सकलो अनंतानुबंध्यादिभेदभिन्नः स चासौ कोपश्च स एव वह्निः संतापहेतुत्वात् तस्य जयात् क्षयकरणात् । पुनरपि कथंभूतं ? कटाक्षशरमोक्षहीनं—कामोद्रेकादिष्टे प्राणिनि तिर्यग्दृष्टिपातः कटाक्षः स एव शरो मर्मवेधित्वात् तस्य मोक्षो मोचनं तेन हीनं । कुतः ? अविकारतोद्रेकतः—अविकारता वीतरागता तस्या उद्रेकतः परमप्रकर्षप्राप्तत्वात् । पुनरपि किंविशिष्टं ? प्रहसितायमानं सदा प्रहसितं इव आत्मानं आचरतीति प्रहसितायमानं । सदा सर्वकालं । कुतः ? विषादमदहानितः । विषादान्मदाच्च कदाचिदप्रसन्नता मुखे भवति, भगवति तु तयोरत्यंतप्रक्षयतस्तन्मुखस्य सर्वदा प्रसन्नतोपपत्तेः प्रहसितायमानं सदा इत्युच्यते ॥३१॥

निराभरणभासुरं विगतरागवेगोदया—
न्निरंबरमनोहरं प्रकृतिरूपनिर्दोषतः ।
निरायुधसुनिर्भयं विगतहिंस्यहिंसाक्रमा—
न्निरामिषसुतृप्तिमद्विविधवेदनानां क्षयात् ॥३२॥

टीका—पुनरपि कथंभूतं रूपं ? निराभरणभासुरं—आभरणेभ्यो निष्क्रांतं निराभरणं तच्च

तद्भासुरं च भासनशीलं परमशोभासमन्वितं । आभरणशोभामपि कुतस्तन्न करोतीति चेत् विगतरागवेगोदयात्—रागस्य वेग आवेशस्तस्योदयो विशेषेण गतो नष्टः स चासौ रागवेगोदयश्च तस्मात् । निरम्बरमनोहरं—अम्बरेभ्यो वस्त्रेभ्यो निष्क्रान्तं निरंबरं तच्च तन्मनोहरं च मनोज्ञं । कस्मात्तदम्बराण्यपि नादत्ते इत्याह प्रकृतिरूपनिर्दोषतः—प्रकृतिरूपं सहजरूपं तत्र निर्दोषतः रागादिदोषासंभवात् । अनेन विशेषणद्वयेन श्वेतपटाः भगवतः कुंडलाद्याभरणं देवांगवस्त्रादिपरिधानं च परिकल्पयंतः प्रयुक्ताः । ननु निर्दोषत्वेऽपि लज्जाप्रच्छादनार्थं वस्त्रग्रहणं भगवतो न विरुद्धमित्यप्यनुपपन्नं लज्जाया एव दोषत्वात् प्रक्षीणमोहे च भगवति मोहविशेषात्मिकाया लज्जाया असंभवाच्च । पुनरपि कथंभूतं ? निरायुधसुनिर्भयं—आयुधं प्रहरणं तस्मान्निष्क्रान्तं तद्वा निष्क्रान्तं यस्मात् तन्निरायुधं, इत्थंभूतमपि सुनिर्भयं भयान्निष्क्रान्तं भयं वा निष्क्रान्तं यस्मान्निर्भयं सुष्ठु निर्भयं सुनिर्भयं । कुतः विगतहिंस्यहिंसाक्रमात् हिंस्यश्च हिंसा च तयोः क्रमोऽनुपरिपाटी विशेषेण गतो नष्टः स चासौ हिंस्यहिंसाक्रमश्चवध्यवधकक्रमः । यदि हि भवगता कस्यचित् हिंस्यस्य हिंसा विधीयते तदा तेनापि भगवतः सा विधीयते इति हिंस्यहिंसाक्रमः स्यान्न च भगवता कस्यचित्सा विधीयते परमकारुणिकत्वात् । पुनरपि किंविशिष्टं तव रूपं ? निरामिषसुतृप्तिमत्—आमिषादाहारान्निष्क्रान्तं निरामिषं तदित्थंभूतमपि सुतृप्तिमत् शोभना इतरप्राणितृप्तिभ्यो विलक्षण कवलाहाररहिता तृप्तिः सुतृप्तिः सा विद्यते यत्र तत्तद्वत् । कुतः ? विविधवेदनानां क्षयात्—विविधा नानाप्रकाराः क्षुत्पिपासादिजनिता वेदनाः पीडास्तासां क्षयादभावात् ॥३२॥

मितस्थितनखांगजं गतरजोमलस्पर्शनं
नवांबुरुहचंदनप्रतिमदिव्यगंधोदयम् ।
रवीन्दुकुलिशादिदिव्यबहुलक्षणालंकृतं
दिवाकरसहस्रभासुरमपीक्षणानां प्रियम् ॥३३॥

टीका—मितस्थितेत्यादि । अंगं शरीरं तत्र जाता अंगजाः केशाः, मिताः परिमिताः वृद्धिरहिताः नखा अंगजाश्च यत्र । यत्समये हि केवलज्ञानं उत्पन्नं भगवतस्तत्समये यत्परिमाणा नखाः केशाश्च अग्रेऽपि तत्परिमाणा एव तिष्ठन्ति न पुनर्वर्द्धन्ते । गतरजोमलस्पर्शनं—रजः पांसुः तदेव मलं तेन स्पर्शनं संबंधो गतं नष्टं रजोमलस्पर्शनं यत्र । नवाम्बुरुहचंदनप्रतिमदिव्यगंधोदयं—नवं प्रत्यग्रं विकसितं तच्च तदंबुरुहं च अंबु पानीयं तत्र रोहति प्रादुर्भवति इत्यंबुरुहं कमलं तच्च चंदनं च ताभ्यां प्रतिमः सदृशः दिव्योऽन्यजनशरीरासंभवी यो गंधस्तस्योदयः प्रादुर्भावो यत्र । रवींदुकुलिशादिपुण्यबहुलक्षणालंकृतं—रविरादित्य इंद्रश्चंद्रः कुलिशं वज्रं एतान्यादिर्येषां तानि च तानि पुण्यानि च प्रशस्तानि बहूनि च अष्टोत्तरशतसंख्यानि लक्षणानि च तैरलंकृतं भूषितं ।

दिवाकरसहस्रभासुरमपीक्षणानां प्रियं—दिवाकराणां सहस्रं तद्वद्भासुरमपि दीप्तमपि ईक्षणानां लोचनानां प्रियं वल्लभं ॥३३॥

हितार्थपरिपंथिभिः प्रबलरागमोहादिभिः
कलंकितमना जनो यदभिवीक्ष्य शोशुध्यते।
सदाभिमुखमेव यज्जगति पश्यतां सर्वतः
शरद्विमलचंद्रमंडलमिवोत्थितं दृश्यते ॥३४॥

टीका—हितार्थेत्यादि। यद्रूपं अभि अभिमुखं समन्ताद्वा वीक्ष्य विलोक्य। शोशुध्यते अतिशयेन शुद्धो भवति। कोसौ ? जनः। कथंभूतः ? कलंकितमनाः कलंकितं मलिनीकृतं मनो यस्य। कैः ? प्रबलरागमोहादिभिः प्रकृष्टं बलं सामर्थ्यं येषां ते प्रबला रागश्च मोहश्च तावादिर्येषां द्वेषादीनां। प्रबलाश्च ते रागमोहादयश्च तैः। कथंभूतैः ? हितार्थपरिपंथिभिः हितश्चासौ अर्थश्च मोक्षस्तस्य परिपंथिनो प्रहारिणश्चौराः इत्यर्थः तै। सदा अभिमुखमेव यज्जगति पश्यतां सर्वतः—सदा सर्वदा, अभिमुखमेव सन्मुखमेव। कथं ? सर्वतः सर्वासु दिक्षु यद्रूपं दृश्यते। केषां ? पश्यतां। क्व ? जगति। किमिव ? शरद्विमलचंद्रमंडलमिव—शरदि शरत्काले विमलं विनष्टं घनपटलकलंकं तच्च तच्चंद्रमंडलं च चंद्रबिंबं तदिव उत्थितं उदितं ॥३४॥

तदेतदमरेश्वरप्रचलमौलिमालामणि—
स्फुरत्किरणचुंबनीयचरणारविन्दद्वयम्।
पुनातु भगवज्जिनेंद्र तव रूपमन्धीकृतं
जगत्सकलमन्यतीर्थगुरुरूपदोषोदयैः ॥३५॥छ॥

टीका—तदेतदित्यादि। तद्रूपमेतद्व्यावर्णितप्रकारं। अमराणामीश्वरा इंद्राः यदि वा अमरा देवा ईश्वरा देवेन्द्रधरणेन्द्रनरेन्द्राः तेषां प्रचला पुनः पुनः प्रणामपराः ते च मौलयश्च तेषां माला पंक्तिः तत्र मणयस्तेषां स्फुरंतो दीप्तास्ते च ते किरणाश्च रश्मयस्तैः चुंबनीयमाश्लेषणीयं चरणारविंदद्वयं यत्र चरणावेव अरविंदे कमले तयोर्द्वयं। पुनातु पवित्रीकरोतु । तव रूपं। हे जिनेन्द्र भगवन् केवलज्ञानसंपन्न यदि वा पूज्य ! किं तत्पुनातु ? जगत्सकलं। किंविशिष्टं ? अन्धीकृतं विवेकपराङ्मुखीकृतं। कैः ? अन्यतीर्थगुरुरूपदोषोदयैः—जैनतीर्थादन्यत्तीर्थं मतं येषां ते अन्यतीर्था मिथ्यादृष्टयः तेभ्यो गुरुरूपाणां बृहत्स्वरूपाणां दोषाणां रागद्वेषमोहानां यत्र उदयाः प्रादुर्भावास्तैः ॥३५॥छ॥

अंचलिका—

इच्छामि भंते ! चेइयभत्तिकाउस्सग्गो कओ तस्सालोचेउं।

अहलोयतिरियलोयउड्ढलोयम्मि किट्टिमाकिट्टिमाणि जाणि जिणचेइयाणि ताणि सव्वाणि तिसु वि लोएसु भवणवासियवाणविंतरजोइसियकप्पवासियत्ति चउविहा देवा सपरिवारा दिव्वेण गंधेण, दिव्वेण पुप्फेण, दिव्वेण धूवेण, दिव्वेण चुण्णेण, दिव्वेण वासेण, दिव्वेण ण्हावेण, णिच्चकालं अंचंति, पुज्जंति, वंदंति, णमंसंति अहमवि इह संतो तत्थ संताइं णिच्चकालं अंचेमि, पूजेमि, वंदामि, णमंसामि, दुक्खक्खओ, कम्मक्खओ, बोहिलाहो, सुगइगमणं, समाहिमरणं, जिणगुसंपत्ति होउ मज्झं ॥